

De
Samvirkende
Købmænd

Analyse:

Grænsehandlen gør danskerne mere usunde

Resumé

Danskernes grænsehandel er ganske omfattende: I 2023 grænsehandlede danskerne sandsynligvis for et tocifret milliardbeløb, hvoraf dagligvarer udgjorde op mod halvdelen.

Når danskerne grænsehandler, køber de stort ind. Og det gælder ikke mindst for de varer, der især præger grænsehandlen: nydelsesmidler som slik, chokolade, sodvand og – ikke mindst – alkohol.

Det betyder, der ofte købes til lager – det bekræfter danskerne selv i en befolkningsundersøgelse, som Norstat har gennemført for DSK: Cirka halvdelen af danskerne (18+) bekræfter, at grænsehandlen betyder, at de har en tilbøjelighed til et højere forbrug af f.eks. slik og alkohol, end de ellers ville have haft. Danskerne er ifølge Fødevarestyrelsen generelt "verdensmestre i at købe slik".

Dette gælder især for de unge. 75 pct. i aldersgruppen 18-29 år peger på denne tilbøjelighed til et merforbrug – det samme gælder kun for under halvdelen af de +50-årige.

Samtidig er de unge den gruppe, der i højeste grad benytter grænsehandlen til indkøb af spiritus og tobaksprodukter af forskellig art. Mere end en ud af otte i aldersgruppen 18-29 år peger på, at de bruger grænsehandlen til indkøb af tobaksprodukter – det er klart højere end i nogen anden aldersgruppe. Det samme billede finder man for spiritus.

Det samlede billede er således, at grænsehandlen medfører et øget forbrug af usunde varer – især blandt unge.

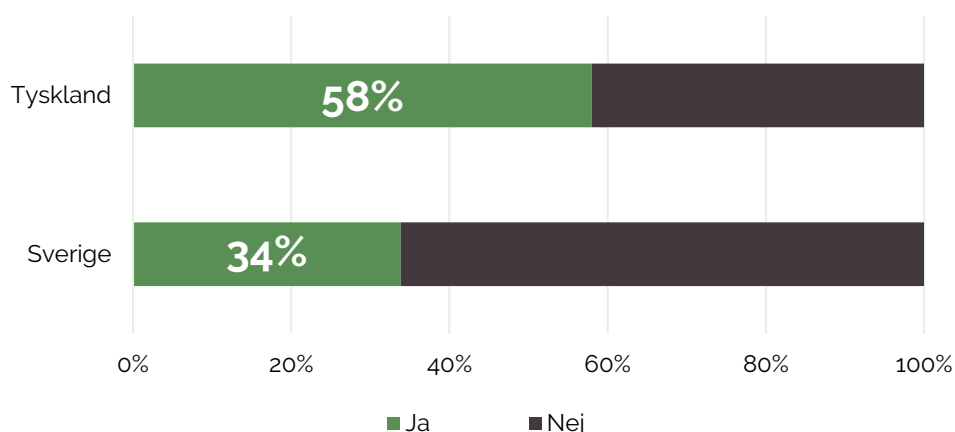

Danskernes grænsehandel er meget omfattende

Grænsehandlen har gennem årtier været en fast bestanddel i mange danskeres indkøbsvaner. Vanen er faktisk så indgroet, at danskerne årligt foretager fysisk grænsehandel for et tocifret milliardbeløb.

En tredjedel af danskerne (18+) har således grænsehandlet i Sverige inden for det seneste år – og næsten seks ud af ti voksne danskere har grænsehandlet i Tyskland inden for det seneste år.

Har du handlet i Sverige hhv. Tyskland inden for det seneste år?

Kilde: Norstat for DSK, april 2024. N = 1.170.

Danskerne bruger i høj grad grænsehandlen til indkøb af usunde varer

Danskerne er blandt de folkefærd i verden med det højeste forbrug af slik. Ifølge Fødevarestyrelsen er danskerne endda "verdensmestre i at købe slik".

Danskerne er "verdensmestre i at købe slik"

Hver dansker køber ifølge Fødevarestyrelsen i gennemsnit 12 kg slik om året. Dertil kan lægges 87 liter sodavand.

9 ud af 10 børn i Danmark spiser flere snacks og søde sager, end der er plads til i en kost, der følger De officielle Kostråd.

Kilde: Fødevarestyrelsen (2024): Højest 5 håndfulde om ugen: Fødevarestyrelsen ryster posen med anbefalinger for snacks og søde sager. Pressemeldelse, 30. maj 2024.

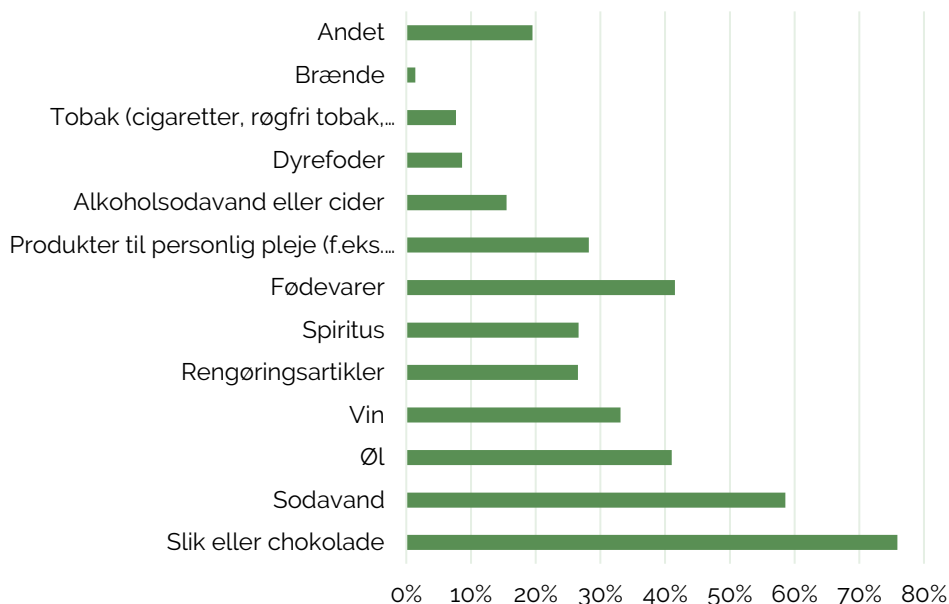
Dette skyldes ikke mindst grænsehandlen, for danskerne bruger ikke kun grænsehandlen til at indkøbe dagligdagens fornødenheder. Grænsehandlen bruges også i stor stil til at indkøbe nydelsesmidler som slik, sodavand, øl, spiritus og tobak (i forskellige former og varianter).

41 pct. af de voksne danskere, der har foretaget grænsehandel inden for det seneste år, peger på, at de har indkøbt øl, 33 pct. peger på indkøb af vin, 16 pct. peger på indkøb af alkoholsodavand og 27 pct. peger på indkøb af spiritus. Indkøb af alkohol med andre ord udgør en ret så væsentlig del af grænsehandlen.

8 pct. af de voksne danskere, der har angivet at have handlet i Tyskland eller Sverige inden for det seneste år, peger på, at de har indkøbt tobak.

Den største magnetvare er dog uden tvivl slik og chokolade. Mere end tre ud af fire grænsehandelnde lægger disse varer i indkøbskurven.

Hvad handlede du, sidst du handlede i Sverige eller Tyskland?

Kilde: Norstat for DSK, april 2024. N = 821.

Note: Kun respondenter, der tidligere i undersøgelsen har angivet at have handlet i Sverige eller Tyskland inden for det seneste år, er blevet bedt om at forholde sig til dette spørgsmål.

Lagereffekten: Grænsehandlen får os til at købe mere, end vi har brug for

Hvis grænsehandlen skal kunne betale sig, skal der – trods forskellene i afgiftsniveau, moms, valutakurser mm. – indkøbes relativt store mængder, når danskerne valfarter til Sverige eller Tyskland.

Dermed opstår en risiko for, at danskernes forbrug af de varer, der grænsehandles, stiger netop som følge af grænsehandlen. Der indkøbes til lager, så at sige.

Og det er lige præcis det, der sker: Næsten halvdelen af danskerne peger selv på, at deres forbrug af alkohol, sodavand og slik / chokolade er større end ellers pga. grænsehandlen.

Dette billede stemmer i øvrigt overens med tidligere undersøgelser, hvor danskerne er blevet stillet det nøjagtig samme spørgsmål som her.

Andel af de grænsehandlende, hvis forbrug af nydelsesmidler forøges af grænsehandel (2024)

Kilde: Norstat for DSK, april 2024. N = 1.170.

Note: Respondenterne er blevet bedt forholde sig til spørgsmålet "Er du tilbøjelig til at have et større forbrug af slik, chokolade, sodavand og alkohol, hvis du har handlet enten i Tyskland eller i Sverige?".

Det er især de unge, der køber til lager

Tendensen til indkøb til lager og dermed til et forbrug, der er højere-end-ellers, er klart mest udbredt blandt de unge. Tre ud af fire i aldersgruppen 18 til 29 år peger på, at de som følge af grænsehandlen har en tendens til at have et højere forbrug af netop alkohol, sodavand og slik, end de ellers ville have haft. For de +50-årige er det under halvdelen.

Andel af de grænsehandlende, hvis forbrug af nydelsesmidler forøges af grænsehandel (2024) – efter alder

Aldersgruppe	Andel med øget forbrug pga. grænsehandel
18-29 år	75 pct.
30-39 år	56 pct.
40-49 år	53 pct.
50-59 år	49 pct.
60-69 år	31 pct.
+70 år	24 pct.

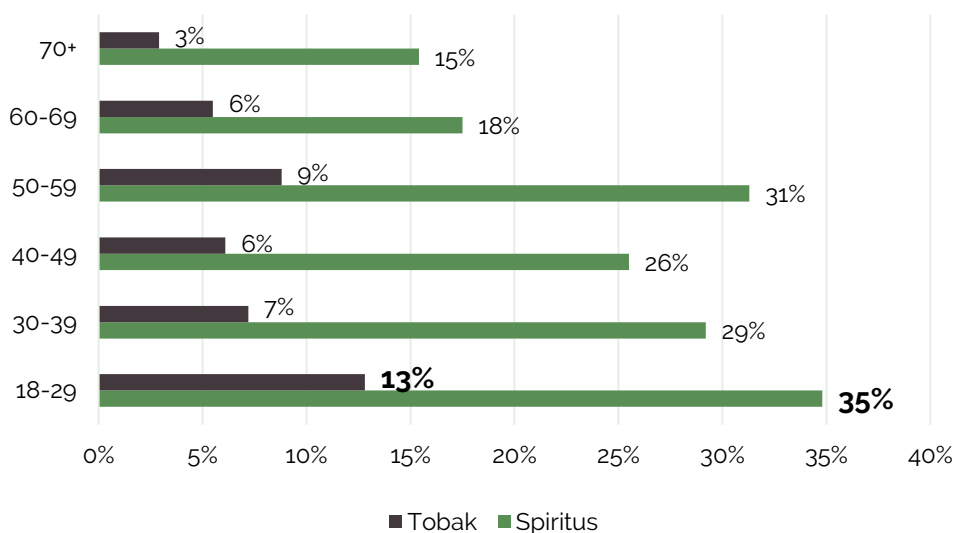
Kilde: Norstat for DSK, april 2024. n = 1.170

Note: Respondenterne er blevet bedt forholde sig til spørgsmålet "Er du tilbøjelig til at have et større forbrug af slik, chokolade, sodavand og alkohol, hvis du har handlet enten i Tyskland eller i Sverige?".

Meget tyder således på, at grænsehandlen medfører et øget forbrug af slik, chokolade, sodavand og alkohol, da danskerne bruger grænsehandlen til at købe større mængder ind, end de ellers ville have købt.

Og dette gælder især for de yngre aldersgrupper af grænsehandlende – der samtidig er den aldersgruppe, der i højeste grad benytter grænsehandlen til indkøb af både hård spiritus og tobak: Mere end hver tredje unge, der foretager grænsehandel, bruger denne til indkøb af spiritus – og mere end en ud af otte af de unge, der foretager grænsehandel, bruger denne til indkøb af tobak og tobaksprodukter.

Andel af de grænsehandlende, der handler spiritus hhv. tobak efter de handlendes alder

Kilde: Norstat for DSK, april 2024. n = 821

Note: Respondenterne er blevet bedt forholde sig til spørgsmålet "Hvad handlede du sidst, du handlede i enten Sverige eller Tyskland?". Figuren viser svarer for svarkategorierne "Spiritus" og "Tobak (cigaretter, røgfri tobak, nikotinposer, nikotinvæske el. lign.)".

DSK MENER

Danskerne benytter sig i meget vidt omfang af grænsehandel – sandsynligvis mere end langt de fleste andre europæere. Det har en række negative konsekvenser, herunder bl.a. et øget forbrug af usunde varer, udflytning af arbejdspladser og skatteprovenu fra Danmark til andre lande og et øget miljø- og klimaaftryk. Der bør arbejdes på at begrænse danskernes grænsehandel ved at gøre grænsehandlen mindre attraktiv sammenlignet med handel i Danmark. Det gælder måske især for dagligvarer.

Derfor foreslår DSK, at

- der skal ryddes op i de danske punktafgifter – herunder chokoladeafgiften og kaffeafgiften – så danske butikker bliver mere konkurrencedygtige relativt til grænsehandlen.
- der arbejdes for strammere EU-regler for, hvor store mængder sundhedsskadelige varer, der kan indføres på tværs af grænser. I dag må danskere tage 800 cigaretter med tilbage, når de har grænsehandlet; denne grænse bør sænkes til 200.
- der bør arbejdes for et stærkere vidensgrundlag. Det er tydeligt, at Skatteministeriet undervurderer den samlede grænsehandel og i særdeleshed har en utilstrækkelig viden om danskernes grænsehandel i Sverige. Dette bør der rådes bod på, og det kræve et større fokus på grænsehandlen – herunder også grænsehandlen i Sverige – fra Skatteministeriets side.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i maj 2024 af analysechef Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.